

DESPRE PROFESIONISM ȘI RESPONSABILITATE ÎN SLUJIREA PĂDURII

Dr. ing. Radu CENUȘĂ
Șef Stațiune I.C.A.S.

Meseria de silvicultor, rezultantă complexă a unei multitudini de atribuții, funcții, atitudini, înmănușate sub această generică numire, reprezintă sinteza unor interferențe ce decurg în mod condiționat din evoluția raportului dintre sistemul social global (societatea) și pădure. Imperative ce își au originea în necesitatea gospodăririi optime a acestei bogății, în scopul obținerii unui maxim de utilități materiale și protective mai ales pe termen lung, au favorizat dezvoltarea numerică și calitativă a acestui grup profesional. Profilul profesional al silvicultorului este prin excelență unul complex, în care cunoștințele din diverse domenii de specialitate, se interferează, fiind absolut necesare, însă nu și suficiente. Acestea se cer a fi asistate în permanență de o mare capacitate de gândire, de adaptare, de anticipare a nevoilor reale ale societății. După marele vizionar al evoluției silviculturii și societății românești, profesorul Marin Drăcea, "**o bună pregătire forestieră cere intuiția viitorului**".

Faptul că principiile angajamentului silvic au precedat unele din conceptele dezvoltării durabile și ale managementului ecologic cu peste un secol, constituie un argument solid în susținerea afirmației, dar și o garanție a modului de gândire al silvicultorilor.

Gestionarea pădurilor în coordonatele spațio-temporale ale debutului de mileniu III, nu mai constituie o activitate care să suscite interesul unui segment social limitat la nivelul proprietarilor, administratorilor, sau lucrătorilor silvici. Avalanșa actuală a informației științifice, argumentează faptul de necontestat că pădurea, obiectul muncii noastre, nu mai poate fi catalogată drept un sistem biologic-tehnic destinat a produce lemn sau diverse servicii protective de care are nevoie societatea, ci nevoile actuale reale a societății au catalogat-o drept resursă strategică globală, prin care omenirea întrevede una din

șansele supraviețuirii sale. (Un singur exemplu: rolul pădurilor în atenuarea modificărilor climatice globale). De aceea, gospodărirea ei nu mai constituie o problemă strict profesională, ci primește, datorită diseminării în cele mai diverse medii sociale, tot mai accentuate conotații filosofice, întrucât una din cele mai mari sarcini ale filosofiei contemporane este poziționarea cât mai corectă a omului în mediul său. O nouă filosofie a gestionării mediului reclamă un dinamic instrumentar de specialitate și reciproc, progresul tehnicilor de gestionare, condiționează evoluția în paralel a conceptelor filosofice.

Așa cum bine prefigurează cercetări realiste și raționale, omenirea se află la răspântia crizei. O criză insinuată în toate nivelele structural-funcționale afectează nemilos întreaga realitate. Din nefericire, pentru români, criza se particularizează în mod dramatic și o trăim cu toții neconținut, căci pe fundalul crizei globale criza structurală a societății românești se soldează cu efecte extrem de dureroase. Nu este locul unor detalieri privind această temă. Vizibilă nu numai cu ochiul specialistului sau filosofului, criza pădurii românești reprezintă o consecință atât a nenumăratelor impacte de ordin ecologic, cât și de ordin politic și social.

Nu se poate face abstracție de faptul că, fiind una din puținele ramuri economice care s-a adaptat și a funcționat destul de bine chiar și în perioada de tranziție, silvicultura a atras atenția unor varii segmente ale clasei politice și a electoratului. Poate de aceea la ora actuală sunt în lucru pe diverse nivele o multitudine de scenarii ce vizează restructurarea managementului și a structurii proprietății acestei resurse regenerabile dar limitate, care este pădurea.

Desigur, nu toate aceste scenarii vizează neapărat scopuri strict legate de îmbogățirea

BUCOVINA FORESTIERĂ

rapidă sau parvenirea politică a unor persoane sau grupuri. Se cunoaște faptul că societatea - spre deosebire de individ - nu deține și implicit nu nutrește valențe etice. În cel mai bun caz, ea își conturează un sistem de legi care să-i apere interesele, prin care, teoretic, nici un grup nu poate fi favorizat.

Este adevărat că economia de piață, o economie prin excelență a resurselor, îi acordă pădurii - prin prisma preceptelor dreptului roman - calitatea de **domeniu**, caz în care omul, proprietarul, are libertatea de a o exploata așa cum dorește într-un cadru în care producția și consumul - pe de o parte - și capitalizarea de cealaltă parte - sunt atotputernice. Pădurea este supusă necondiționat legilor banului.

Dacă s-ar apela la preceptele dezvoltării durabile către care datorită capacității anticipative evocate, trebuie să se îndrepte profesioniștii pădurii, atunci, obiectul muncii noastre, conform aceluiași drept roman primește calitatea de **patrimoniu**. În acest caz, stăpânul este un utilizator responsabil, care are datoria să exploateze în scopul conservării. Omul exploatează natura, căci trebuie să trăiască, însă nu are nici un drept să o distrugă.

Din perspectiva ecosistemică, atât lemnul cât și funcțiile de protecție nu reprezintă scopuri intrinseci ale dezvoltării pădurii, ci numai niște atribute secundare, ce decurg din urmărirea finalității supreme: perpetuarea speciilor componente, deci a ecosistemului. În consecință, aceste "*efecte reziduale*" pot fi exploatare de către om, atâta timp cât funcțiile ecosistemice reale nu sunt afectate, cât timp strategiile umane nu vin în contradicție cu strategiile naturii. Pentru aceasta, este necesară elaborarea unui sistem unitar de norme, științific fundamentate, obligatorii, indiferent de proprietarul pădurii. Gestionarea unitară în spațiu și timp reprezintă premisa esențială a asigurării funcțiilor ecosistemice ale acesteia, pentru că niciodată un proprietar nu-și va surclasa propriile interese pentru binele omenirii. Într-o țară săracă, cu proprietari săraci, sau în rare cazuri puși pe căpătuială, lipsiți de tradiția și conștiința valorii patrimoniale, este greu de presupus că acest lucru este posibil. De altfel, precedentul creat

de către Legea 18/1991 poate fi catalogat ca un experiment cu rezultate preponderent negative. În acest caz, imperativul învățării din propriile greșeli, este indiscutabil. Actual și realist, profesorul Marin Drăcea avertizează peste decenii: "*Legea prevede garanții pentru regenerarea pădurilor, că exploatarea se pot sistă, dacă regenerarea nu ține pas cu exploatarea, dar aceste garanții nu ajung căci, repet, la ce bun legile fără moravuri ?*"

Oare putea fi acuzat acest titan al silviculturii românești de orientare comunistă, atunci când în 1937 afirma : "*trebuie să amintim aici și să subliniem încă o dată în toată importanța sa marele act al secularizării averilor - pe noi ne preocupă aci numai pădurile mănăstire, stispre a se elimina cel puțin în parte, desigur nu în întregime mentalitatea și incompetența balcano-asiatică ce tronase secole întregi în administrarea acestei mari averi naționale. Se treceau aceste averi în seama unei administrații silvice de stat, care năștea cu frumoase speranțe dar în grele condițiuni* " ? Sau poate fi acuzat de interese înguste, profesorul Mihail Prodan, distinsul român de la Freiburg, mentorul a peste 30 de generații de ingineri silvici ce lucrează pe întreg mapamondul, care într-o scrisoare adresată domnului doctor Radu Ichim la apariția legii 18/1991 afirma că "*aceasta reprezintă de fapt începutul sfârșitului pădurii românești*" ?

Noi însă, am reuși să ne atragem acuzații de lipsă de realism, de vederi înguste și păreri retrograde, de sorginte comunistă, întrucât ne desfășurăm preponderent activitatea într-un masiv forestier care înainte de naționalizare, nu a fost proprietatea statului, evocat deseori ca model de gestionare competentă. Răspundem încă o dată că nu proprietarul care are tot dreptul la venitul respectivei suprafețe, în condițiile în care face dovada reală a moștenirii sale, este important, ci modul unitar de gospodărire.

De pe aceleași poziții, s-ar putea face trimiteri la țări cu o silvicultură deosebit de eficientă, care au majoritatea suprafeței pădurilor în proprietate privată. Perfect de acord. Însă au rezultate bune, numai acele țări bogate, care prin eforturi financiare pe de o

parte (subvenții, scutiri de impozite, taxe) și printr-o conștiință forestieră și o tradiție, de cealaltă parte, reușesc să impună o politică forestieră coerentă la nivel național. Și aici ne adresăm o întrebare, aparent insidioasă - abstracție făcând de valențele conservative ale silviculturii durabile, apropiate de natură, care nu pot fi decât benefice- oare promovarea insistentă a acestui concept nu reprezintă în fapt o încercare puțin disimulată de a asigura o politică forestieră unitară cu mijloace financiare mai reduse ? Nu cumva guvernele acelor țări nu mai dispun de suficiente mijloace financiare pentru a asigura politici unitare și eficiente?

Nu ne-am propus o pledoarie, în sprijinul proprietății de stat în silvicultură, pentru menținerea pădurii sub o gospodărire unitară, deși momentul ar fi fost cel mai nimerit. S-a făcut apel la aceste mari probleme ce frământă lumea silvică românească și la două exemple relevante, cu forță de simbol, în scopul mărturisit din start, de a sublinia necesitatea unei simbioze efective între cunoștințele profesionale și capacitatea de exprimare a responsabilității (libertatea), legătură manifestă prin cele două bine cunoscute laturi ale conexiunii:

a) un bogat instrumentar profesional bazat pe informații de actualitate privind mecanismele funcționării pădurii în contextul crizei globale, impune cu acuitate o atitudine responsabilă ce trebuie să se manifeste prin punerea la dispoziția decidentului politic a unor puncte de vedere fundamentate profesional pentru ca acesta să adopte cele mai adecvate măsuri de politică forestieră;

b) exercitarea unei responsabilități perfect motivate și creditate în concordanță cu cerințele reale ale societății, implică cunoașterea, adoptarea și executarea întregii game de lucrări pentru conservarea pădurii, trecând peste lipsuri financiare, peste constrângeri și interese de moment.

Atât pregătirea profesională, cât și atitudinea etică, responsabilă, creionează în mod armonios trăsăturile esențiale ale silvicultorului. Lipsa uneia din aceste trăsături, are șansa a se solda cu efecte caricaturale, care

pot să apară, indiferent de funcție, nivel ierarhic, sau grad științific.

Și un ultim element: premisa manifestării plene a personalității profesionistului pădurii, o reprezintă unitatea corpului silvic, prin care poate fi evidențiat al treilea parametru al ecuației ce furnizează cheia unei silviculturi moderne, direcționată spre soluționarea a marilor probleme ale omenirii.

Timpul ne presează. Acum! Dar nu trebuie să ne preseze în adoptarea hotărârilor privitoare la viitorul pădurilor țării. Legiuitorii înșiși și-au manifestat voința de a evita greșeli ireparabile. În spiritul celor arătate, avem datoria să le arătăm calea și prin aceasta să deschidem ferestre spre viitor.

Recursul la cuvintele profesorului M. Drăcea, devenit (pentru a câta oară ?) contemporanul nostru, este prea tentant, pentru a nu-I evoca în încheiere: *"Renașterea forestieră a lumii, nu ne poate lăsa pe noi indiferenți față de soarta propriilor noastre păduri.*

Și aceasta cu atât mai mult, cu cât democrația de astăzi și teroarea votului, exagerează pe de o parte puterea celor tentați să abuzeze de un bun comun pădurea - și pe de altă parte, mărește răspunderea pe care noi toți, cei conștienți de nevoile de azi și de mâine ale neamului, trebuie să o luăm asupra noastră, dacă într-adevăr avem simțul răspunderii față de viitor, sau dacă vrem să dăm copiilor liniștea și siguranța necesară unei dezvoltări firești.

*Ni se fac prea multe semne, ni se dau **prea multe și puternice avertismente** care, trebuiesc până la urmă, să ne aducă la simțul realității, ca popor conștient de propriul său viitor".*